

KVVY

Pirkanmaan haja-apu -hankkeen jätevesineuvonta vuonna 2016

Väliraportti 1.5-30.9.2016

Lauri Sillantie 2016

Tekijä	KVVY ry, Lauri Sillantie
Otsikko	Pirkanmaan haja-apu -hankkeen jätevesineuvonta, väliraportti
Hankeaika	1.5.2016–30.9.2017
Hankealue	Pirkanmaa
Rahoitus	Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tiivistelmä

Pirkanmaan haja-apu 2016 on Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n (KVVY) toteuttama haja-asutusalueen jätevesineuvonnan hanke. Hanke on jatkoa vuodesta 2008 alkaen tehdyille neuvontatyöille. Hanke rahoittaa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Neuvontatyötä tehdään sekä yleisneuvontana että kiinteistökohtaisena neuvontana. Tässä väliraportissa on kuvattu hankkeen toimia 30.9.2016 asti.

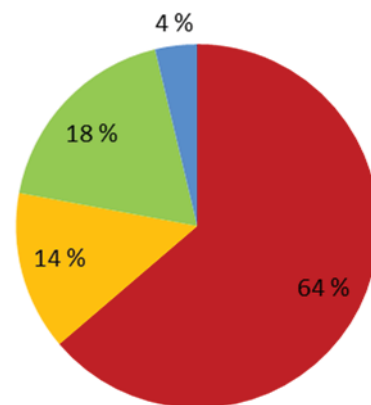
Jätevesilainsäädännön muuttuvasta tilanteesta johtuen neuvonnan painopistettä siirrettiin edellisvuosia enemmän yleisneuvontaan. Yleisneuvontapisteitä pidettiin kesätapahtumien ja torien yhteydessä, lisäksi mm. kyläyhdistyksille ja järvien suojeluyhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys tai neuvontapiste kylän tapahtuman yhteyteen.

Yleisneuvontatilaisuuksia pidettiin syyskuun loppuun mennessä yhteensä 17 kpl, joihin osallistui 270 kiinteistönomistajaa. Yleisneuvontatapahtumissa tavoitettiin sekä varta vasten neuvontaa hakemaan tulleita kiinteistönomistajia että muuten esimerkiksi kesätapahtumaan tulleita ohikulkijoita. Keskustelu vaihteli järjestelmiin liittyvistä kysymyksistä lainsäädännön tuleviin muutoksiin. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman ja ajantasaisen neuvonnan saatavuutta hyvänä palveluna.

Kiinteistökohtainen neuvonta suunnattiin kuntien osoittamille alueille. Neuvontakäyntiä tarjottiin asukkaille kirjeitse. Neuvontakäynnejä tehtiin syyskuun loppuun mennessä viidessä kunnassa. Käyntiä tarjottiin 458 kiinteistölle, joista 251 kiinteistöä (55 %) otti neuvontakäynnin vastaan. Koko hankkeen rahoituspäätöksen mukainen neuvontakäyntitavoite on 350 käyntiä ja siihen tullaan todennäköisesti pääsemään kiinteistökäyntien päättyessä marraskuussa. Kiinteistökäyntien lisäksi puhelimitse neuvottiin 48 asukasta.

Käydyistä kiinteistöistä 96 prosenttia (240 kpl) oli vakituisesti asuttuja. Loput olivat loma-asuntoja ja muita kohteita. Jätevesineuvontakäynneillä todettiin, että 64 prosenttia vakituisten asuntojen 240 arvioidusta jätevesijärjestelmästä vaatii saneerausta. 14 prosenttia kiinteistöistä selviää pienillä järjestelmän parannustoimilla ja 18 prosentilla järjestelmä on jo nykyisellään kunnossa. Vähäisen vedenkäytön piiriin kuuluu 4 prosenttia arvioiduista järjestelmistä. Tarkemmin kiinteistöjen vesihuoltojärjestelmien tilanne käsitellään hankkeen loppuraportissa.

Yli puolet neuvotuista vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmistä oli yli 25 vuotta vanhoja. Neuvontakäynneillä olikin nähtävissä, että elinkaarensa loppupäässä oleviin järjestelmiin tarvitaan välittömiä saneeraustoimia. Asukkaat kaipaisivat kiireesti selkeää viestiä mikä on jatkossa haja-asutusalueella vaadittava jätevedenkäsittelyn taso ja millä menetelmillä siihen päästään. Käynneillä oli myös havaittavissa, että mikäli määräaika saneerausten tekemiselle lainsäädännöstä poistetaan, lykkääntyy todennäköisesti monen remonttikin. Ilman selkeitä ohjeita on myös vaarana, että asukkaat saneeraavat järjestelmän nykyistä vastaavaksi eivätkä tee puhdistustehoa parantavia muutostoimia.

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	1
2.	HANKEORGANISAATIO	2
3.	HANKKEEN TIEDOTUS- JA YLEISNEUVONTATOIMET	3
3.1	Tiedotustoimet.....	3
3.2	Puhelin- ja sähköpostineuvonta.....	4
3.3	Neuvontapisteet tapahtumissa ja yleisötilaisuudet	5
4.	KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA.....	5
4.1	Toimintamalli	5
4.2	Perustietoa neuvontakäynneistä	7
4.3	Neuvojen arvio jätevesijärjestelmän uusimistarpeesta.....	7
5.	KOKEMUKSET	8

LIITTEET:

Liite 1. Yhteenvedo hankkeen tiedotustoimista ja yleisötapahtumista

1. JOHDANTO

Haja-asutusalueen jätevesienkäsittelyä säädellään talousjätevesiasetuksella (209/2011). Asetuksen vaatimukset astuivat voimaan jo vuonna 2004, jonka jälkeen säädöksiä on useaan otteeseen muutettu. Vuosina 2015–2016 asetuksesta käytiin paljon, lähinnä poliittista, keskustelua. Tämän johdosta asetuksen lieventämistä alettiin valmistella ja keväällä 2016 lausuntokierroksella ollut esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta esitti merkittäviä lievennyksiä jätevesien käsittelyyn. Esitetyt lievennykset koskevat lähinnä jätevesiremonttien määräaikoja. Lainsäädännön meneillään olevista muutoksista johtuen vuoden 2016 hankkeessa painotettiin aiempaa enemmän yleisneuvontaa. Neuvontavastuun päätös tuli myös tavanomaista myöhemmin ja avustuspääraha oli edellisiä vuosia pienempi, mistä johtuen myös kiinteistökohtaisen neuvonnan käyntimäärätavoitetta tarkistettiin pienemmäksi.

Lainsäädännön vaatimusten lisäksi myös jätevesijärjestelmien toimivuudesta on käyty vilkasta keskustelua vuosien saatossa. Asukkaille kokonaistilanne on hyvin hämmentävä. Yksittäisen kiinteistönomistajan on vaikea tietää, mitä omalla kiinteistöllä olisi järkevintä tehdä ja missä vaiheessa. Yli puolet vakituksessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmistä on kuitenkin yli 25 vuotta vanhoja ja ovat jo siinä vaiheessa elinkaarta, että kunnostustoimia tarvitaan lähivuosina. Moni on kuitenkin lykännyt asiaan tarttumista ja odottaa tilanteen selkiytymistä ja selkeitä ohjeita vaadittavista toimista ja varmuudella toimivista järjestelmistä.

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY) on tehnyt puolueetonta jätevesineuvontaa Pirkanmaalla vuodesta 2007 alkaen. Neuvontaa on tehty sekä Maaseuturahaston rahoituksella vuosina 2008–2012 että Pirkanmaan ELY-keskuksen rahoituksella vuosina 2012–2016. Lisäksi yhdistys on tehnyt jätevesineuvontaa Hämeessä Hämeen ELY-keskuksen rahoituksella vuosina 2013–2016.

Vuoden 2016 syyskuun loppuun mennessä yhdistys on tehnyt kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa yli 8000 kiinteistöllä, joista yli 4600 käyntiä Pirkanmaan kunnissa. Lisäksi Pirkanmaalla on vuosien saatossa pidetty yli 150 yleisötilaisuutta, jotka ovat tavoittaneet noin 4800 asukasta. Tarvetta jätevesineuvonnalle on kuitenkin edelleen, erityisesti lainsäädännön muutosten myötä. Ensi vuoden alusta monessa kunnassa muuttuva lietteiden tyhjentämiskäytäntö lisää myös jonkin verran neuvontapainetta niin hankkeen, kuntien kuin jätehuollon viranomaistenkin suuntaan.

Pirkanmaan haja-apu 2016 –hanke jatkaa aiemmissa hankkeissa tehtyä neuvontatyötä. Hankkeen tavoitteena on kiinteistökohtaisen neuvonnan ja aktiivisen yleisneuvonnan keinoin toteuttaa kokonaisvastuullista haja-asutuksen jätevesineuvontaa Pirkanmaalla. Hankkeen tavoitteena on tehdä vähintään 350 kiinteistökohtaista neuvontakäyntiä maastokaudella 2016. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Pirkanmaan kuntien kanssa. Hankkeen neuvonta-alueet ovat kuntien valitsemia ja kunnat toimittavat hankkeelle kiinteistöjen osoitetiedot neuvontaa varten. Myös yleisneuvonnan tapahtumien suunnittelussa huomioidaan kuntien toiveet. Hanketta rahoittaa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristöministeriön haja-asutuksen jätevesineuvontamäärärahoista. Tässä raportissa on kerrottu hankkeen toimista 30.9.2016 mennessä. Hankeajaksi on 30.9.2017 asti.

2. HANKEORGANISAATIO

Hankkeen osa-aikaisena hankevastaavana toimii FM Satu Heino. Hankevastaavan tehtävänä on vastata hankkeen hallinnon ja rahoituksen hoitamisesta sekä tiedottamisesta, kuntayhteistyöstä ja neuvonjien koulutuksesta. Hankevastaava myös markkinoi neuvontatyön neuvonta-alueille.

Hankkeessa vastaavana jätevesineuvojana toimii FM Lauri Sillantie, jonka tehtäviin kuuluu vastata operatiivisesta toiminnasta, tehdä neuvontatyötä ja hoitaa hankkeen raportoinnit. Sillantie vastaa myös lokakuun 2016 loppuun asti toimivan Hämeen neuvontahankkeen operatiivisesta toiminnasta. Työpanos jakautuu tasan hankkeiden kesken. Jätevesineuvojana hankkeessa toimii Antero Uurtamo, jonka tehtävänä on tehdä kiinteistökohtaista ja yleisneuvontaa.

Kiinteistökohtaisen neuvonnan osalta neuvojat aikatauluttavat ja reitittävät oman neuvonta-alueensa neuvontakäynnit sekä vastaavat neuvontakäyntien toteuttamisesta ja kirjaamisesta. Neuvojat myös tiedottavat oman neuvonta-alueensa toimista. Vastaava neuvoja sopii ja valmistelee yleisneuvontatilaisuudet yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Uurtamo teki heinäkuusta syyskuuhun kiinteistökohtaista neuvontaa Ikaalisissa, Hämeenkyrössä ja Ylöjärvellä ja oli neuvojana osalla neuvontapisteistä. Sillantie teki kiinteistökohtaista neuvontaa kesällä Lempäälässä ja Tampereella ja hoiti valtaosan neuvontapisteistä. Hankkeen kirjanpidosta vastaa KVVY:n taloushallinto.

Hankkeen toimien ohjaamisesta vastaa hankekuntien ja rahoittajan edustajista muodostuva ohjausryhmä. Ohjausryhmän jäsenet ovat:

- Antero Luonsi, vanhempi insinööri, Pirkanmaan ELY-keskus
- Tiina Vermaete, ympäristönsuojelutarkastaja, Nokian kaupunki
- Salla Syrjänen, ympäristötarkastaja, Valkeakosken kaupunki ja Akaan ja Urjalan kunnat
- Sari Sassi, ympäristötarkastaja, Vesilahden kunta
- Salla Leppänen, ympäristötarkastaja, Tampereen kaupunki
- Erkkä Hurtola, ympäristötarkastaja, Ylöjärven kaupunki
- Elina Laukkanen, ympäristötarkastaja, Lempäälän kunta
- Kaisa Pieniluoma, ympäristötarkastaja, Hämeenkyrön kunta
- Teijo Jokinen, ympäristönsuojelusihteeri, Ikaalisten kaupunki
- Satu Heino, hankevastaava, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry
- Lauri Sillantie, vastaava jätevesineuvoja, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

3. HANKKEEN TIEDOTUS- JA YLEISNEUVONTATOIMET

Muuttuvan lainsäädännön vuoksi hanketoimissa painotetaan edeltäviä vuosia enemmän yleisneuvontaa. Yleisneuvontaa tehdään kuntien ja paikallisten yhdistysten toiveiden mukaisesti. Mahdollisuutta neuvontaan markkinoidaan myös kylissä toimiville yhdistyksille. Lisäksi yhteistyötä tarjotaan alueella toimiville jäteyhtiöille, jätevesisuunnittelijoille ja muille yhteistyötahoille. Koska rahoituspäätös saatiin vasta toukokuun puolivälissä, ei alkukesän tapahtumia ehditty hyödyntämään yleisneuvonnassa.

3.1 Tiedotustoimet

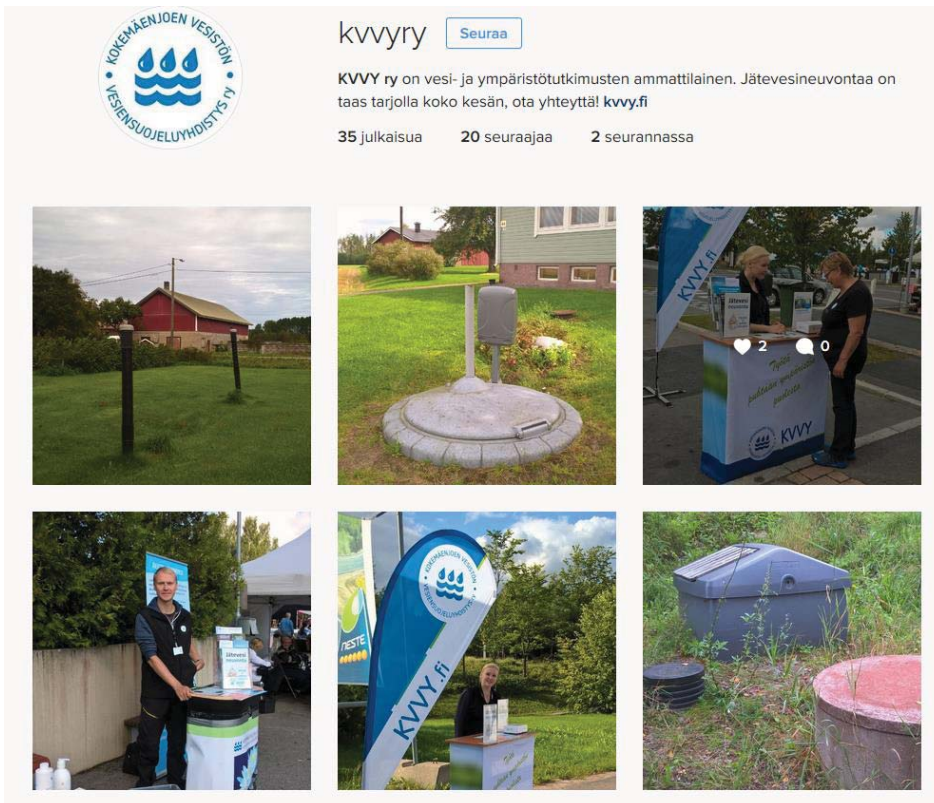
Hanke julkaisi syyskuun loppuun mennessä 16 lehdistötiedotetta, jotka koskivat neuvontatyön aloittamista ja neuvontatilaisuuksia eri alueilla. Tiedotteiden pohjalta julkaistiin ainakin 7 lehtijuttua. Tiedotejakelussa on useita kymmeniä tiedotusvälineitä ja tiedotuksen onnistumisen seuranta onkin haastavaa. Tiedotteiden lisäksi hanke toimitti kesäkuussa median käyttöön valmiin jutun kesämökkinen jätevesienkäsittelystä ja jätevesijärjestelmistä.

Kuva 3.1. Esimerkkejä hankkeesta tehtyjen lehtijuttujen otsikoista.

Hanke tiedottaa neuvontatyön etenemisestä nettisivuillaan www.kvvy.fi/jatevesi. Myös kunnat tiedottavat neuvonnasta omilla verkkosivuillaan. Hanke tekee yhteistyötä myös paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten, järvien suojeluyhdistysten ja tapahtumajärjestäjien, kanssa. Kyläyhdistyksille on tarjottu mahdollisuutta pyytää neuvoja pitämään esitys esimerkiksi vuosikokouksen yhteyteen. Paikallistoimijat ovat tiedottaneet neuvontatyöstä ja neuvonnan saatavuudesta kylän tai yhteisön tiedotuskanavia käyttäen. Hanke myös julkaisi kesän aikana paikallislehdissä yhdeksän maksullista ilmoitusta neuvontapahumista. Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista on koottu liitteeseen 1.

Kesällä hankkeessa kokeiltiin samanaikaisesti Hämeen neuvontahankkeen kanssa sosiaalisen median käyttöä positiivisen jätevesiviestin levittämisessä. Neuvontapisteistä julkaistiin kuva ja lyhyt teksti yhdistyksen Instagram-tilillä. Lisäksi kiinteistökäyntien yhteydessä toimivat järjestelmät kuvattiin Instagramiin kiinteistönomistajan luvalla. Julkaisuissa käytettiin tunnisteita #kvvry, #jätevesineuvonta ja #jätevedetkunnossa. Muutamista neuvontapisteistä tiedotettiin myös yhdistyksen Facebook-sivuilla. Julkaisut saivat jonkin verran huomiota.

Kuva 3.2. Hankeen Instagramissa julkaisemia kuvia.

3.2 Puhelin- ja sähköpostineuvonta

Lehtijuttujen ja muun tiedottamisen myötä hankkeen työntekijöille tuli syyskuun loppuun mennessä yhteensä 26 neuvontapuhelua tai kysymystä sähköpostilla. Yhteydenotot liittyivät yleensä joko suunniteltuun jätevesijärjestelmän saneeraukseen tai tulevan lainsäädännön muutosten vaikutuksiin kiinteistöllä.

Lisäksi neuvojat kävivät käyntien perumispuheluiden ja -viestien yhteydessä läpi 22 kiinteistön tilanteen ja neuvoivat siinä yhteydessä kiinteistönomistajia. Neuvonta koski pääosin hiljattain uusittujen järjestelmien käyttöä ja huoltoa sekä uuden järjestelmän valintaa. Osa perumispuhelun yhteydessä esitetyistä kysymyksistä koski myös tulevan lainsäädännön muutosten vaikutuksia kyseisellä kiinteistöllä. Yhteensä puhelimesta tai sähköpostilla neuvottiin 48 henkilöä.

3.3 Neuvontapisteet tapahtumissa ja yleisötilaisuudet

Hanke järjesti jätevesineuvonnan kesäkiertueen, jonka puitteissa toteutettiin syyskuun loppuun mennessä 16 neuvontapistettä mm. kesätapahtumien ja torien yhteydessä. Lisäksi hanke oli osallisena yhdessä yleisötilaisuudessa ja hankkeen jätevesioppaita ja yhteystiedot olivat saatavilla kahdessa tapahtumassa. Neuvontapiste pyrittiin ajoittamaan samaan ajanjaksoon alueella tapahtuvan kiinteistökohtaisen neuvonnan kanssa. Usealla neuvontapisteellä tehtiin yhteistyötä Pirkanmaan Jätehuollon jäteneuvonnan kanssa. Neuvontapisteillä esitetyt kysymykset liittyivät pääosin tuleviin lainsäädännön muutoksiin ja sen vaikutuksiin sekä järjestelmän valintaan joko meneillä olevan tai tulevan remontin vuoksi. Neuvontapisteillä ja tapahtumissa tavoitettiin yhteensä 270 henkilöä. Neuvontapisteellä kävi keskimäärin 16 henkilöä per tapahtuma. Kesäkiertueen neuvontatapahtumia mainostettiin yhdistyksen nettisivuilla www.kvvy.fi/tapahtumakalenteri ja yhteistyötahojen verkostojen kautta sekä tarvittaessa maksetuilla mainoksilla paikallislehdissä. Yhteenveto hankkeen yleisneuvontatapahtumista on koottu liitteeseen 1.

4. KIINTEISTÖKOHTAINEN NEUVONTA

4.1 Toimintamalli

Pirkanmaan haja-apu 2016 –hankkeessa kiinteistökohtainen neuvontatyö toteutettiin aiemmissa hankkeissa hyväksi todetulla ns. nuohooja mallilla. Neuvontahanke aloitettiin neuvottelemalla kuntien kanssa kiinteistökohtaisen neuvonnan tarpeista. Kunnilta pyydettiin osoitetiedot niille viemäriverkoston ulkopuolisille kiinteistöille, joille kunta halusi neuvontakäyntejä kohdistaa. Neuvonta kohdistettiin ensisijaisesti vakituisesti asutuille kiinteistöille.

Ennen neuvontatyön aloittamista jätevesineuvoja piti palaveri kunnan ympäristö- ja rakennusvalvonnan viranomaisten kanssa. Palaverissa käytiin läpi neuvontatyön kulku ja käytettävät dokumentit, neuvontatyön aikataulutus sekä hanke-alueen rajaus ja erityispiirteet. Lisäksi sovittiin neuvontatyön tiedotuskäytännöistä. Kuntaedustajien kanssa käytiin läpi myös kunnan lupakäytännöt ja jätevesijärjestelmiin liittyviä tulkintakysymyksiä.

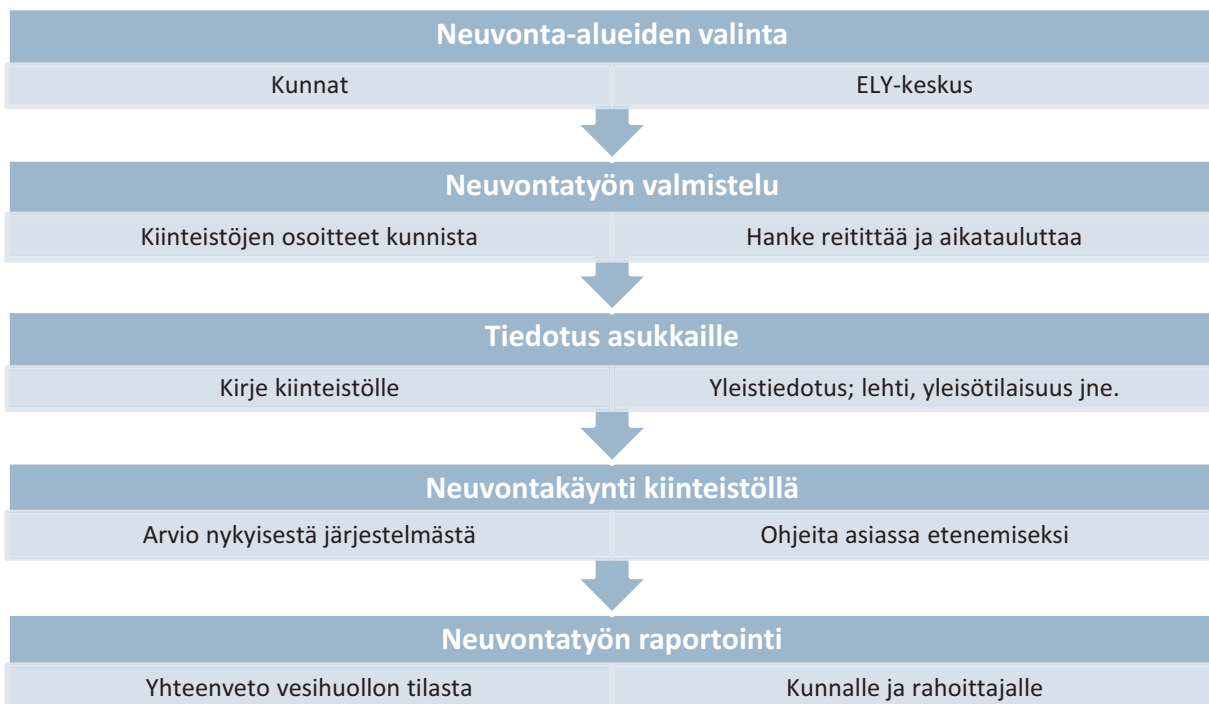
Varsinainen neuvontakäyntien valmistelu alkoi osoitetiedoston muokkaamisella sekä neuvontakäyntien reitittämisellä ja aikatauluttamisella. Tämän jälkeen asukkaille lähetettiin tiedotekirje neuvontakäynnistä. Uuden neuvonta-alueen alkaessa käynnistettiin myös muu tiedotus kuntapalaverissa sovittu tiedotussuunnitelman mukaisesti. Neuvontatyöstä pyrittiin kertomaan monipuolisesti mm. paikallislehdissä ja kuntien verkkosivuilla.

Neuvontakäynnin aluksi tutustuttiin kiinteistön nykyiseen jätevesijärjestelmään. Tiedot kirjattiin tietojenkeruulomakkeeseen. Kiinteistöikäynnin havaintojen ja asukkaan kertoman perusteella arvioitiin nykyisen jätevesijärjestelmän riittävyttä asetuksen vaatimuksiin nähden. Tämän jälkeen annettiin ohjeita, miten jätevesijärjestelmän kanssa tulisi jatkossa toimia ja vastattiin asukkaan kysymyksiin. Neuvontakäynnistä jätettiin kiinteistölle kirjallinen arvio. Lisäksi jätettiin tarpeen mukaan yleishyödyllisiä esitteitä ja ohjeita sekä tulevasta lakimuutoksesta kertova infolappu. Tarvittaessa jätettiin myös lista alueella toimivista jätevesijärjestelmien suunnittelijoista ja saneeraustyön muistilista. Neuvontakäynneillä ei jaettu kaupallista materiaalia.

Neuvontakäynti edellytti asukkaan tai hänen valtuuttamansa henkilön läsnäoloa. Mikäli asukas ei perunut käyntiä ja kiinteistöltä ei tavoitettu ketään, asukkaalle jätettiin viestilappu ja yleisesite. Viestissä kerrottiin, että neuvoja on käynyt kiinteistöllä ja asukas voi halutessaan varata uuden käyntiajan tai keskustella jätevesiasioista puhelimitse.

Neuvontakäyntien jälkeen neuvotat täyttivät kiinteistöikäynnin tiedot Excel-tilaukseen. Vastaava neuvoja hoiti tämän jälkeen neuvontakäyntien tilastoinnin ja yhteenvedojen tekemisen.

Neuvontakäyntien jälkeen ko. kunnalle ja Pirkanmaan ELY-keskukselle toimitettiin osoitelistat sekä toteutuneista että peruuntuneista käynneistä. Neuvontakäynneillä asukkailta kysyttiin, saako käynnin tiedot luovuttaa viranomaisille. Vesihuoltotiedot luovutettiin vain niiltä kiinteistöltä, jotka antoivat siihen luvan.

Kuva 4.1. Yhteenvedo hankkeen käyttämästä kiinteistökohtaisen neuvontatyön toimintamallista.

4.2 Perustietoa neuvontakäynneistä

Jätevesineuvontakäynnit suunnataan kuntien osoittamille alueille. Neuvontakäyntiä tarjotaan asukkaille kirjeitse. Neuvontakäyntejä tehtiin syyskuun loppuun mennessä Lempäälässä, Ikaalisissa, Tampereella, Hämeenkyrössä ja Ylöjärvellä. Käyntiä tarjottiin 458 kiinteistölle, joista 251 kiinteistöä otti neuvontakäynnin vastaan. Loka-marraskuun aikana neuvontaa tullaan tekemään vielä Nokialla, Valkeakoskella ja Vesilahdella. Koko hankkeen rahoituspäätöksen mukainen neuvontakäyntitavoite on 350 käyntiä ja siihen tullaan todennäköisesti pääsemään kiinteistöikäyntien päättyessä marraskuussa. Neuvontakäyntien jakautuminen kunnittain on taulukoituna alla (Kuva 4.2).

Kunta	Tarjottu	Toteutunut	Peruttu	Toteuma %
Lempäälä	47	29	18	62
Ikaalinen	260	144	116	55
Tampere	12	3	9	25
Hämeenkyrö	130	71	59	55
Ylöjärvi	9	4	5	44
Nokia	146	lokakuu		
Valkeakoski	70	marraskuu		
Vesilahti	95	marraskuu		
	769	251	207	55

Kuva 4.2. Yhteenveto jätevesineuvontakäynneistä kunnittain syyskuun loppuun mennessä. Nokialla, Valkeakoskella ja Vesilahdella neuvontakäyntejä tehdään vielä loka-marraskuussa.

Neuvontakäyntien toteumaprosentti vaihteli kunnittain 25–62 prosentin välillä ollen keskimäärin 55 prosenttia. Toteutumatta jääneistä käynneistä 47 prosentissa (97 kpl) tapauksista kiinteistöllä ei ollut ketään paikalla. Neuvontakäynnin perumisen yhteydessä 22 kiinteistöä sai neuvontaa puhelimesta tai sähköpostilla. Neuvontakäynnin peruneet mainitsivat usein syyksi jo kunnostetun jätevesijärjestelmän.

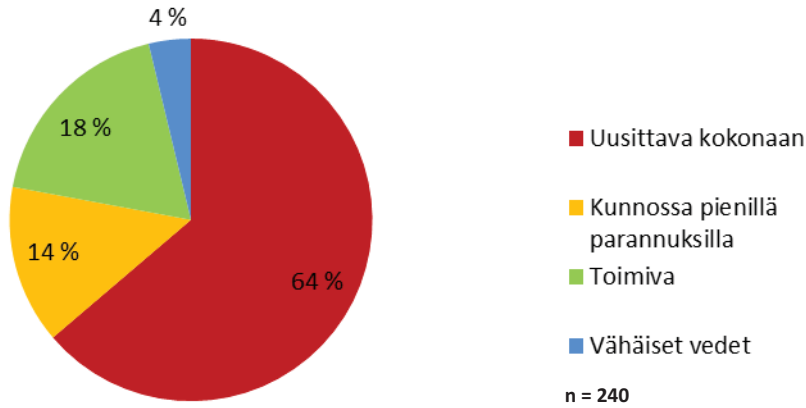
Käydyistä kiinteistöistä 96 prosenttia (240 kpl) oli vakituisesti asuttuja. Vakituksista asunnoista ranta-alueella (alle 100 m rannasta) oli 29 kpl, pohjavesialueella 26 kpl ja tiheästi asutulla alueella (naapurin alle 100 m) 52 kpl. Asukkaita vakituisesti asutuilla kiinteistöillä oli keskimäärin 2,2. Muille kuin vakituksille asunnoille tehtiin yhteensä 11 käyntiä. 36 prosenttia (87 kpl) vakituisesti asutuista kiinteistöistä kielsi neuvontakäynnillä kerättyjen tietojen luovuttamisen viranomaisille.

4.3 Neuvojen arvio jätevesijärjestelmän uusimistarpeesta

Kiinteistöjen jätevesijärjestelmät arvioitiin kolmiportaisen luokituksen avulla joko toimiviksi, pieniä kunnostustoimia vaativiksi tai kokonaan uusittaviksi. Lisäksi kirjattiin erikseen kiinteistöt, joiden vedenkäyttö on vähäistä ja kiinteistöt, jotka ovat ikävapautuksen piirissä. Ikävapautettujen kiinteistöjenkin jätevesijärjestelmä arvioitiin, jos asukas antoi siihen luvan. Arviointi perustuu jätevesijärjestelmän pintapuoliseen tarkasteluun ja kiinteistönomistajan kertomaan.

Jätevesineuvontakäynneillä todettiin, että 64 prosenttia vakituisten asuntojen 240 arvioidusta jätevesijärjestelmästä vaatii saneerausta (Kuva 4.4). 14 prosenttia kiinteistöistä selviää pienillä järjestelmän parannustoimilla ja 18 prosentilla järjestelmä on jo nykyisellään kunnossa. Vähäisen vedenkäytön piiriin kuuluu 4 prosenttia arvioiduista järjestelmistä. Tarkemmin kiinteistöjen vesihuoltojärjestelmien tilanne käsitellään hankkeen loppuraportissa.

Kuva 4.3. Neuvojen arvio tarkastettujen vakituisesti asuttujen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien saneeraustarpeesta neuvontakäynneillä syyskuun loppuun mennessä.

5. KOKEMUKSET

Vuoden 2016 neuvonnassa on näkynyt edellisvuosia enemmän asukkaiden epätietoisuus tulevista vaatimuksista sekä eräänlainen kyllästyminen jätevesikeskusteluun. Neuvojen kokemusten perusteella asukkailla on ollut vaihtelevaa tietoutta meneillä olevasta lakimuutoksesta. Monet ajattelevat tulevien muutosten koskevan myös järjestelmävaatimuksia, eikä ainoastaan järjestelmän uusimisen ajankohtaa. Tämän epätietoisuuden ja muuttuvien aikataulujen takia jotkin jo aikaisemmin kaavailuista järjestelmämuutoksista ovat jääneet tekemättä.

Yleisneuvontatapahtumissa tavoitettiin sekä varta vasten neuvontaa hakemaan tulleita kiinteistönomistajia että muuten esimerkiksi kesätapahtumaan tulleita ohikulkijoita. Kysymykset vaihtelivat hyvinkin tarkoista järjestelmäkysymyksistä yleisen tason keskusteluun lainsäädännöstä ja jätevesien käsittelystä. Neuvontapisteillä käyneet kiinteistönomistajat pitivät puolueettoman neuvonnan saatuutta hyvänä palveluna ja neuvonta oli pääosin mielekästä. Neuvontapisteiden välillä oli kuitenkin suurta hajontaa kävijämäärissä ja esimerkiksi huonon sään tai sijainnin takia muutamilla pisteillä kävi vain joitakin asiasta kiinnostuneita. Neuvontamäärä ei myöskään ollut suoraan verrannollinen tapahtuman kävijämäärään, sillä isommissa tapahtumissa neuvontapiste saattoi helposti jäädä muun markkinatoiminnan jalkoihin.

Kiinteistökohtaisessa neuvonnassa näkyi eroja alueiden välillä ja kunnan toiminta osaltaan heijastui asukkaiden suhtautumiseen jätevesienkäsittelyyn. Pohjavesialueiden asukkailla oli vaihtelevasti tietoa alueen erityisvaatimuksista, eikä pohjavesien suojelun tärkeyttä aina välttämättä ymmärretty. Lisäksi jätevesijärjestelmän saneerauksen luvanvaraisuus tuli edelleen osalle yllätyksenä. Myös ikävapautuksen suhteen asukkailla oli monenlaisia käsityksiä. Edellisten vuosien tapaan kiinteistökohtaisten neuvontakäyntien tarpeellisuus havaittiin myös järjestelmän jo uusineilla kiinteistöillä. Näillä

rakenteellisesti kunnossa olevilla järjestelmillä seuranta ja hoitotoimet oli valitettavan usein laiminlyöty. Asukkaat pitivät neuvonnan maksuttomuutta ja puolueettomuutta hyvänä asiana.

Tämän ja viime vuoden neuvonnan kokemusten perusteella osa kiinteistönomistajista kokee neuvonnan ennen lainsäädännön muutosten varmistumista ennenaikaisena. Lisäksi havaittiin epätietoisuutta vaatimuksista ja määräaikojen muutoksista sekä erityisen herkkien alueiden sijainnista ja määrittelystä. Tällä hetkellä valmistelussa olevat säädösmuutokset näyttävät olevan niin mittavia, että jo neuvontaa saaneetkin kiinteistön omistajat tarvitsevat puolueetonta tietoa muutoksesta ja siitä, etteivät säädösmuutokset vaikuta aiemmin neuvonnassa annettuun arvioon järjestelmän riittävästä tai toimintakunnosta. Jos määräaika saneerausten tekemiseen lainsäädännöstä poistetaan, voi monen kiinteistön tarpeellinen jätevesiremontti myös lykkääntyä.

Yhteenveto hankkeen tiedotustoimista

Hankkeen julkaisemat tiedotteet ja juttuvinkit

Julkaisupäivä	Jakelu	Tiedotteen otsikko
2.6.2016	Kunnat, media, rahoittajat	Jätevesineuvontaa taas tarjolla
22.6.2016	Media	Onko mökin jätevesiasiat kunnossa?
3.7.2016	UutisOiva	Maksuton jätevesineuvonta alkaa Ikaalisissa
4.7.2016	Paikkakuntalainen	Jätevesineuvonnan kesäkiertue Ruovedellä 9.7., Virroilla 21.7. ja Juupajoella 23.7.
4.7.2016	Ruovesi-Lehti	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
12.7.2016	Suomenselän Sanomat	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla Masiinatorstaissa
15.7.2016	Kurun Lehti	Maksutonta jätevesineuvontaa Kurun markkinoilla
15.7.2016	Oriveden Sanomat	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
22.7.2016	Sydän-Hämeen Lehti	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
22.7.2016	Ylä-Satakunta	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
22.7.2016	Kangasalan Sanomat	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
22.7.2016	Alueviesti	Maksutonta jätevesineuvontaa Häijään markkinoilla ja Punkalaitumen torilla
22.7.2016	Tyrvään Sanomat	Maksutonta jätevesineuvontaa Häijään markkinoilla
22.7.2016	Punkalaitumen Sanomat	Maksutonta jätevesineuvontaa Punkalaitumen torilla
1.8.2016	Akaan Seutu	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
11.8.2016	Urjalan sanomat	Maksutonta jätevesineuvontaa tarjolla
25.8.2016	UutisOiva	Maksuton jätevesineuvonta alkaa Hämeenkyrössä

Hankkeesta tehdyt lehtijutut

Julkaisupäivä	Lehti/Radio/Muu kanava	Lehtijutun otsikko/Radio-ohjelma/Muu
14.7.2016	UutisOiva	Joka toisella petraamista jätevesijärjestelmissä
26.7.2016	Ylä-Satakunta	Jätevesineuvontaa tarjolla Kihniössä ja Parkanossa
27.7.2016	Kangasalan Sanomat	Jätevesineuvojat ovat liikkeellä jälleen
27.7.2016	Sydän-Hämeen Lehti	Jätevesineuvojat jalkautuvat jälleen kesätapahtumiin
28.7.2016	Tyrvään Sanomat	Jätevesineuvontaa markkinoilla
9.8.2016	Ylä-Satakunta	Jätevesisäädökset lievenevät, mutta muutoksia on edessä monella
15.9.2016	UutisOiva	Imeytyskenttä kaipaa laittoa

Yleisötilaisuudet ja neuvontapisteet

Ajankohta	Tilaisuuden tyyppi	Kunta	Tarkempi paikka	Tilaisuuden nimi	Osallistujamäärä
6.6.2016	Neuvontapiste	Tampere	Tammelantori	Ympäristötori	29
11-12.6.2016	Kylmä neuvontapiste	Tampere	Särkänniemi	Lake City Weekend	
11.6.2016	Kylmä neuvontapiste	Ylöjärvi	Itä-Aure, JussiMatin pihapiiri	Avoimet kylät-päivä	
1.7.2016	Neuvontapiste	Mänttä-Vilppula	Mäntän tori	Pöytä on katettu - torilla tavataan	18
2.7.2016	Neuvontapiste	Orivesi	Rönnin lava, Eräjärvi	Längelmäveden kesäpäivät	25
9.7.2016	Neuvontapiste	Ruovesi	Ruoveden keskusta	Ruoveden Noitakaräjät	23
13.7.2016	Neuvontapiste	Ikaalinen	Ikaalisten tori	Ikaalisten tori	20
21.7.2016	Neuvontapiste	Virrat	Perinnekylä	Masiinatorstai	17
23.7.2016	Neuvontapiste	Juupajoki	Lylyn asema	Lylyn KesäLauantai	13
23.7.2016	Neuvontapiste	Ylöjärvi	Kuru	Kurun markkinat	22
27.7.2016	Neuvontapiste	Kangasala	Saarikylät	Haaviston kesätori	14
28.7.2016	Neuvontapiste	Kihniö	Kihniön kirjasto	Neuvontapiste	9
29.7.2016	Yleisötilaisuus	Vesilahti	Särkimaja	Särkijärvien suojeluyhdistyksen kokous	15
30.7.2016	Neuvontapiste	Parkano	Parkanon keskusta	Paroonin markkinat	15
31.7.2016	Neuvontapiste	Sastamala	Häijään keskusta	Häijään markkinat	17
3.8.2016	Neuvontapiste	Akaa	Toijalan tori	Toijalan tori	5
4.8.2016	Neuvontapiste	Punkalaidun	Punkalaitumen tori	Punkalaitumen tori	7
5.8.2016	Neuvontapiste	Pälkäne	Rautajärvi	Rautajärven iltatori	11
19.8.2016	Neuvontapiste	Urjala	Urjalan keskusta	Urjalan tori	10
					270
	Yleisötilaisuus	1			
	Neuvontapiste	16			
	Kylmä neuvontapiste	2			
		19			